

HANNE KJÖLLER

FOTO: PRESSENS BILD

Varför så provocerade?

Hanne Kjoller är ledarskribent på Dagens Nyheter.

Som liberal finns det ett par saker som för mig är fullständigt självklara. Som till exempel alla människors rätt att ha en egen åsikt. Och att en mångfald av åsiktsbrytningar inte är ett hot utan tvärtom en tillgång när människor utifrån största möjliga bredd själva ska väga för och emot. Om man vet att man kommit till den mest rimliga slutsatsen finns ingen anledning att frukta åsiktskonkurrens. De bästa argumenten vinner ändå.

Kanske är det därför makten i totalitära regimer känner sig nödgade att begränsa det fria ordet. Därför att den vet att de egna politiska idéerna inte förslår långt om de skulle tvingas kvala in på egna meriter i stället för att nötas in i skallen på ett folk som inte har något att välja på.

I mitt arbete blir jag dagligen påmind om att det finns en rad svenskar som har en helt annan syn på åsiktsbrytning än jag. Som säkert på en direkt fråga skulle svara att yttrandefrihet är jättebra. Men som lik förbaskat skriver mejl med innebörden att jag inte borde yttra mig.

Gemensamt för brevskrivarna är att de framför att diskutera i sak föredrar att diskutera person. Ibland berör skribenterna över huvud taget inte sakfrågan. I stället handlar allt om att miss-tänkliggöra mig som person. För ung, för dum, för oerfaren och en *skandal* att en sådan idiot som jag får skriva i Dagens Nyheter. (De som verkligen vill markera att jag är så korkad att det är under deras värdighet att ens kommunicera med mig brukar skriva till min chef och skicka brevet som en kopia till mig.)

Så när nu delar av Läkartidningens läsare gör samma sak blir jag inte ett dugg förvånad. Inte heller blir jag förvånad över att dessa personangrepp huvudsakligen avfyras från män, och att målet förutom jag själv – surprise, surprise – är de andra kvinnliga krönikörerna.

Jag har gått igenom tolv av Läkar-

tidningens nummer från i år (nummer 4–5 och 9–19, vilket var vad jag hittade), och letat efter repliker på krönikorna. Och jag finner då att de manliga skribenter som bemötts är Nils-Eric Sandberg och Kjell-Olof Feldt, båda i nr 4.

Nils-Eric Sandbergs inlägg beskrivs av Anders Franco-Cereceda som »ro-

mig. Fyra distriktsläkare från Luleå och Göteborg frågar apropå oss tre om Läkartidningen »får« (vem skulle hindra den?) »ge utrymme för vilka vugarrektionära åsikter som helst«. Mina skriverier präglas, enligt de fyra, »av människoförakt«.

Margareta Wikholm lägger i samma nummer sitt krut på Elise Claeson, som

Avslöjande och genant är också hur flera av Läkartidningens läsare, som i andra inlägg är rysligt nog med vad som är vetenskapligt bevisat och inte, tar sig rätten att tillskriva mig åsikter som jag varken har eller någonsin har formulerat. Som att sjukskrivna skulle vara lata. Däremot har jag, med stöd av studier, hävdad att sjukskrivning i många fall handlar om attityder.

ligt, intressant och välformulerat«. I samma nummer lovordar Kaj Palmgren Kjell-Olof Feldt, »som skriver verkligt bra och sakligt«. Det gör, enligt samme Palmgren, däremot inte Annette Kullenberg. Inte bara är det fel på hennes skrifter, då Läkartidningen »skall ha högre klass«. Även hennes bildbyline är en källa till irritation.

Några nummer senare (nr 10) är det min tur. I en ironisk, men sakligt helt tom, replik kallar Svante Brandén mig för »Pastor Kjoller«. Mitt inlägg om den svenska sjukfrånvaron avfärdas som »nyliberal frälsningslära«. Nu kan man i och för sig säga att Svante Brandéns etikettering av mig som nyliberal säger mer om hans okunnighet om de politiska idéerna än om min ideologiska hemvist. Men ändå.

I nummer 14 ägnas en hel sida åt Annette Kullenberg, Elise Claeson och

hon hoppas inte behöva läsa någon mer gång. Hon »ifrågasätter om texter som uttrycker ett så stort människoförakt parat med uttalad okunskap« hör hemma i Läkartidningen. Elise Claeson är också föremål för Andy Pallins replik där han skriver att han inte sett »maken till onyanserad, kränkande och enfaldig analys«.

När sedan chefredaktör Kristina Räf försvarar värdet av en fri debatt och det faktum att även personer som inte är läkare deltar, blir det tydligen än mer provocerande. Bengt Annebäck förklarar med det lagom paternalistiska tilltalet »bästa chefredaktörn« det obegripliga och olycksaliga i att Elise Claeson och jag får yttra oss. Annette Kullenberg kan han stå ut med då det hon skriver är »meningslöst pladder«.

Ulf Torstensson, allmänläkare i

Skellefteå, skickar en artikel från tidsskriften Allmänmedicin till mig. Det sker under rubriken »Att begripa – och inte ...«. Artikeln är skriven av Ulf Torstenssons läkarkollega och i detta fall åsiktsbroder Björn Olsson och handlar också den om hur det inte är lönt att förklara »för en som inget begriper«.

Den som inget begriper är jag och andra »unga och smarta ledarskribenter från vissa Stockholmstidningar« som nu bereds utrymme i Läkartidningen. Anledningen till att det inte går att förklara för oss »cyniska skribenter« är att vi saknar »en grundläggande empatisk talang, som knappast utvecklas i den överklassmiljö jag förmodar är plantskolan för en framgångsrik nyliberal (där kom det igen) ledarskribent på Dagens Nyheter eller Svenska Dagbladet«.

Och vi uppmanas komma igen när vi jobbat med trappstädning eller inom hemtjänsten i 30 år.

Nu skulle jag kunna skriva att jag på min nästa födelsedag fyller 40 år. Och så skulle jag kunna fråga när kvinnor, enligt Björn Olsson, blir tillräckligt gamla för att bevärdigas med ett sakligt replikskifte. Vidare skulle jag kunna öppna en dörr till min exotiska »överklassmiljö« där jag bor med man och barn i en tvårumslägenhet, utan bil, lantställe eller något annat av ekonomiskt värde.

Jag skulle kunna skriva att jag inte har någonting att klaga på det »rundhantla arvode« som Björn Olsson fruktar att jag får för mitt arbete. Men att jag samtidigt kan trösta samme Olsson med att min samlade månadsinkomst sannolikt inte når upp till hälften av hans.

Jag skulle kunna skriva att jag förvisso inte städat trappor i 30 år, men att jag under mina dryga tio år inom landstinget, där jag började min karriär som ekonomibiträde på Långbro sjukhus, sannolikt bytt fler geriatrika bajsblöjor än Björn Olsson. Men varför skulle jag göra det?

Jag tycker nämligen till skillnad från Björn Olsson att även den som bor i en sjurumsvilla har rätt att yttra sig. Jag tycker att den som är 25 eller 85 har rätt att få ett sakligt inlägg bemött sakligt. Att även den som aldrig bytt en enda sjukhusgrön blöja har rätt att ha en åsikt.

Och jag tycker att det är avslöjande hur vissa högutbildade läkare fullständigt havererar intellektuellt när andra (läs: kvinnor) har mage att uttala sig inom »deras« område. Som om läkare

aldrig hade några åsikter om journalistik.

Avslöjande och genant är också hur flera av Läkartidningens läsare, som i andra inlägg är rysligt nog med vad som är vetenskapligt bevisat och inte, tar sig rätten att tillskriva mig åsikter som jag varken har eller någonsin har formulerat. Som att sjukskrivna skulle vara lata.

Däremot har jag, med stöd av studier, hävdad att sjukskrivning i många fall handlar om attityder. Jag vet inte hur många av er som såg dokumentärfilmen om Mikael Andersson, som föddes utan armar och ben. Om hur han tyckte det var lite jobbigt med två heltidsjobb, så att han slutade som försäljare för att helt ägna sig åt sitt företag. Och så finns det andra med både armar och ben, men kanske ett dåligt fungerande knä, som inte jobbar alls. Vem vill säga att det inte är en attitydfråga?

Vem vill säga att alla av den miljon människor i världens friskaste land som stannar hemma en vanlig dag är helt arbetsoförmögna? Och hur vill ni förklara att de regionala skillnaderna slår över alla branscher och alla demografiska olikheter? Som att banktjänstemän i Västerbotten har nästan fyra gånger fler sjukdagar än banktjänstemän i Kronoberg?

Och hur kan det vara människoföraktande, kränkande eller cyniskt att tro på människors inneboende förmåga att ta itu med sitt liv? Den enda framtid Björn Olssons ser för en 47-årig kvinna som städat trappor i 30 år och samtidigt burit huvudansvar för hem och barn är en långtidssjukskrivning, som med allra största sannolikhet följs av en förtidspension. I hans ögon är människan ett objekt, offer för en rad omständigheter som hon inte kan göra någonting åt. I mina ögon är hon ett subjekt som åtminstone till delar kan förändra sitt liv så att tillvarons alla delar får bättre plats.

Sedan kan man fråga sig vem av oss det är som är människoföraktande, kränkande och cynisk?

Hanne Kjöllner

PS: Jag har förstås också noterat alla uppmuntrande repliker. Och hur även läkare reagerat på det surmagade och gallfärgade tilltalet. DS